

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 340 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 560 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 560 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stopnja: peti-vesta
maloglasni po 150
in 20, večji oglasni
nad 45 mm v širini
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Kopirajo se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6 - Lekovni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.347
za inozemstvo, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

1905-1929

Kakor hitro je kralj v svojem manifestu dne 6. januarja izjavil, da je prišel čas, ko med narodom in vladarjem ne more in ne sme biti več posredovalca, je bilo jasno, da so politične stranke v naši državi zaenkrat doigrale svojo vlogo. Vse politične stranke v Jugoslaviji brez izjeme so osnovane na demokratičnem ustavnem parlamentarizmu; ker se je ta za gotovo dobo ukinit, je vsem demokratičnim strankam zmanjkalo njihovega temelja. Zato je njihov razpust neizogibna posledica, potekajoča iz novega položaja kot takega. Če ni demokratične ustave in parlamenta, nima nobena stranka, katera predpostavlja demokratizem, kot formalna tvorba nobenega pomena več. To je že čisto teoretično edino pravilni zaključek; praktično pa mora vsaka stranka sama po sebi prenehati, če nima več nobenih funkcij. In teh nima po državnem aktu 6. januarja nobena dozdej obstoječa stranka več v Jugoslaviji.

Logično po tem je bila večeraj, 22. januarja 1929, razpuščena tudi Slovenska ljudska stranka. S tem je zaključena skoro tridesetletna doba marljivega in z velikimi uspehi oblagodarjenega ne samo političnega, nego i kulturnega ter socialnega dela tako za slovensko ljudstvo kakor za jugoslovanstvo in državo. Formalno se je SLS ustanovila 27. novembra 1905, dejansko pa se je začelo delati v tej smeri že 1900 leta s takratno »Katoliško narodno stranko«, ki pa s svojimi več ali manj izrazitimi idejnimi začetki sega že v 70. leto. Vse njene pridobitve na raznih poljih imajo svoj vrhunec v eni in glavni: da je množico slovenskega ljudstva politično izobrazilo in usposobila za narodno politično življenje na temelju one resnične, iz čustva moralne obvezanosti vsakega posameznika napram celoti izvirajoče demokracije, ki jo tudi manifest našega kralja označuje za ideal vladavine. Ta zasluga SLS ostane pozitivna pridobitev za slovensko ljudstvo za vse čase in skozi vse izpremembe. Zato je gotovo, da se bo politično življenje našega ljudstva na osnovi prave demokracije, katero hoče kralj uresničiti, tudi v obliki strankarskega udejstvovanja v katerikoli obliki in pod katerikoli ime obnovilo, kakor hitro se po kraljevi besedi zopet v celi državi deloma vpostavi deloma nanovo ustvari pravi parlamentarizem in prava demokracija.

Delo LS je bilo nacionalno v najodličnejšem pomenu besede. Po njej je nacionalna ideja, dotedaj samo last primeroma majhnega meščanskega kroga, postala zavestno sprejeta in zasledovana dobrina vsega slovenskega ljudstva, iz katerega podzvestnih globlin je tudi bila vzeta. Z njeno pomočjo se je slovensko ljudstvo po svojih lastnih zastopstvih dejansko osvobodilo nemškega političnega vpliva v svoji hiši, kolikor je bilo to mogoče v ozko odmerjenem samoupravnem področju. To delo je šele omogočilo, da so se i vrednote, ustvarjene po kulturnem delu slovenskega izobraženstva, postavile na široko ljudsko podlago, da se je i mali ter srednji človek prepočil z nacionalno miselnostjo, da se je i v množici slovenska ideja razširila in poglobila v jugoslovansko in slovansko, katere tako vneti in gotovo najgenijalnejši propovednik v zadnjih desetletjih XX. stoletja je bil ravno ustanovitelj SLS, neumrljivi Janez Evangelist Krek. Zato ni vnanji slučaj, ali nujna zunanjih razmer, ampak notranja nujna naravnega idejnega razvoja, da je bila SLS, ki je pod vodstvom dr. Krekovega naslednika slovenskemu narodu l. 1917/18 politično izvajala Jugoslavijo.

Širokemu duhu njenega ustanovitelja je odgovarjalo, da je s to narodno politično emancipacijo in kulturnim dvigom množice slovenskega ljudstva šlo vzporedno uspešno delo njegove gospodarske osamosvojitve in okrepitve, organizacije kmetijskega in delavskega stanu ter na njega naslanjajočega se izobraženstva na temelju krščanske stanovske vzajemnosti.

To svojo nacionalno nalogo je SLS v novi državi, v kateri se je slovensko ljudstvo po njenem delu in idejnih osnovah zedinilo v višjo narodno enoto s Srbi in Hrvati, dosledno nadaljevala. Tudi njena opozicija proti slabim, pravo demokracijo rušilem režimom je bila vedno konstruktivna in pozitivna značaja in je veliko, če ne največ pripomogla k temu, da se je po tolikih aberacijah večjih, tako vladajočih kakor opozicijskih strank začelo utrjevati spoznanje, da so nacionalna okrepitve naše države, njen ugled in njene velike nacionalne naloge na jugovzhodu Evrope od-

Vsem somišljenikom!

Po zakonu o zaščiti države od 6. januarja 1929 je tudi Slovenska ljudska stranka razpuščena.

Vse somišljenike prosimo, da sprejmejo to dejstvo mirno in lojalno na znanje, upoštevajoč višje državne interese.

O pravem in primernem času Vam bomo predložili, kar bo z ozirom na nove razmere najboljše in najpotrebnejše.

Dr. Anton Korošec

Slov. ljudska stranka razpuščena

Zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi določa v čl. 3., da se prepovedujejo in razpuščajo vse politične stranke, ki imajo versko ali plemensko obelodaj. Ko so bile pred par dnevi razpuščene vse srbske in hrvatske stranke, ki imajo verski ali plemenski značaj, je bilo jasno, da bo razpuščena tudi Slovenska ljudska stranka.

Glavno tajništvo v Ljubljani je zato že dne 21. januarja likvidiralo. V prostore tajništva sta se vselila propagandni oddelki »Slovenec« in konzorcij in uprava »Slovenskega lista«.

V torek, dne 22. januarja točno ob 4 popoldne prideta v prostore tajništva g. policijski svetnik Viktor Kokalj in g. policijski uradnik Karol Pavlič. Tam se je nahajal v svoji pisarni tajnik SLS, g. Košiček. Ker se poslovodni podpredsednik stranke nahaja v Belgradu, izroči g. pol. svetnik Kokalj tajniku proti podpisu sledeči odlok:

Policijska direkcija v Ljubljani.
Pov. br. 244-I.

Ljubljana, 22. januarja 1929.

Načelnstvu Slovenske ljudske stranke
v Ljubljani

v roke gospoda dr. Marka Natlačena
ali njegovega namestnika

v

Ljubljani.

Ker je Slovenska ljudska stranka po čl. 3. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi z dne 5. januarja 1929. Urad. list št. 5 z dne 17. januarja 1929 zabranjena in razpuščena, Vas kot predsednika stranke vabim, da omogočite mojemu odposlancu g. polic. svetniku Viktorju Kokalju popis celokupne imovine Slovenske ljudske stranke, da mu izročite ves denar v gotovini in vrednostne papirje proti potrdilu, nadalje, da izročite vso ostalo premakljivo in nepremakljivo imovino SLS na čuvanje pod zakonito od-

govornostjo skrbniku, ki ga bodem sporazumno z Vami določil.

Vabim Vas, da mi takoj predlagate primerno osebo, ki bi posle skrbnika prevzela.

Policijski direktor:
Dr. Guštin, I. r.

Pri sestavi zapisnika se je ugotovilo, da stranka gotovine, razen neznatnega zneska v blagajni, sploh nima. Gotovino, ki se je nahajala v blagajni, je prevzel g. pol. svetnik Kokalj, da jo shrani pri Policijski direkciji v Ljubljani.

Tudi SKS razpuščena

Ob pol petih popoldne se je zglasil v tajništvu Slovenske kmetijske stranke v Kolo-dvorski ulici št. 7 gosp. policijski nadsvetnik Alojzij Gerzinič v spremstvu uradnika Josipa Keka. Sprejel ju je tajnik SKS g. Janko Bukovec. Nadsvetnik Gerzinič je izročil g. Bukovcu enak dekret kot ga objavljamo na drugem mestu. Dekret je bil naslovljen na g. Ivana Puelja, oziroma njegovega namestnika.

Tajništvo Slovenske kmetijske stranke se je nahajalo v mali sobici, do katere je bil dohod naravnost z dvorišča.

Tajnik g. Bukovec je tu pokazal policijskemu zastopniku neke tajniške knjige in spiske na polici. Vse to so spravili v predale tajniške mize ter vse skupaj zaklenili in zapečatili. Denarja policija v tajništvu SKS ni dobila. Napravili so tudi zapisek strankinega premoženja, ki obstoji iz že omenjene zapečatene pisalne mize, iz podobe vladarja in še neke malenkosti. Nato pa so napisali protokol, ki so ga vsi trije, to je gg. Gerzinič, Bukovec in Kek podpisali. Takoj za tem, ko sta gg. Gerzinič in Kek odšla, so se zglasili pri g. Bukovcu časnikarja, katerim je opisal ves dogodek.

Škofje v Belgradu

**Audienca na dvoru - Konference z verskim in finančnim ministrom
Za enakopravnost katoliške Cerkve - Vprašanje konkordata**

Belgrad, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Jugoslovanski škofje, ki se nahajajo v Belgradu, so danes konferirali z zastopniki državne uprave. Škofje dr. Jeglič, dr. Bonefačič in dr. Bauer so danes dopoldne obiskali ministra za vere dr. Tugomira Alaupoviča in se z njim razgovarjali nad eno uro. Nato so bili na ožjem sestanku pri belgrajskem nadškofu dr. Rodiču. Tega sestanka se je udeležil tudi papeški nuncij Pellegrinetti. Nato so obiskali še prometnega ministra dr. Korošca. Nato so se vpisali v dvorsko knjigo. Ob pol 6 so bili sprejeti na dvoru.

Dopoldne so obiskali finančnega ministra in zainteresirali novega ministra za proračun katoliške cerkve, da se vpoštevajo v smislu

enakopravnosti interesi katoličanov, da bi bila katoliška cerkev odstotno enako vpoštevana kot pravoslavna. Iz vseh razgovorov, tako v ministrstvu kot na ožjih konferencah, smo doznali, da so jugoslovanski škofje zainteresirali novega ministra za svoje težnje in ga poučili o dosedanjem stanju in z njim obravnavali vprašanje finančne narave sploh, posebej pa vprašanje zakona o katoliški cerkvi. Na dnevnem redu je bil tudi konkordat. Gre za splošno vprašanje konkordata, kakor tudi kraja, kjer naj bi se pogajanja vršila, ter za delegate s strani naše vlade. Po vsej verjetnosti se bodo pogajanja vršila v Belgradu.

visne od uresničenja onih temeljnih pogojev našega skupnega nacionalnega življenja, ki jih naš visokomisleči vladar v svojem manifestu označuje kot neobhodno nujne in ki se dajo zgostiti v eno geslo: država nad vse! V tem duhu je SLS delala kot opozicija in kot soudeležnica v vladi, dokler ni z začasno ukinjivo parlamentarnim kot formalna strankarska ustanova morala prenehati.

Oblike se menjajo, vse, kar je v njih bilo utelešeno dobrega, ostane. Tembolj delo SLS, ki je bila najadekvatnejši izraz nacionalnega

mišljenja slovenskega ljudstva, ki je v skupni jugoslovanski državi našlo svojo najvišjo realizacijo. Ljubexen in udanost vladarju, podreditev vseh posameznih in skupinskih interesov interesu države, nacionalna sloga in edinstvo Jugoslavije, skrb za delavne in rodoljubne množice v duhu socialne pravičnosti, utemeljitev vsega državnega, nacionalnega in političnega življenja v najvišjih moralnih vrednotah — je tisto, kar ne mine in na čemer bo slovensko ljudstvo i v bodoče v novih razmerah snovalo svoje javno življenje v državi.

Mnogo ponudb za dobavo žel. materiala

Belgrad, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Prometno ministrstvo je izdalo tale razglas: Na podlagi čl. 230. finančnega zakona za 1928-29 se prometno ministrstvo pooblašča, da lahko sklene dolgoročno pogodbo za nabavo materiala in železniških ter parobrodskih sredstev. Prometno ministrstvo je doslej prejelo že veliko takih ponudb. Od več strani je zaprošeno, da se s končno odločitvijo počaka, ker so še druge ponudbe. Da bi se ustreglo vsem tem željam, je prometno ministrstvo odločilo, da se ponudbe sprejemajo do 25. februarja 1929. Seznam materiala, ki se bo nabavil, je v prometnem ministrstvu strankam na vpogled. Tam se dobe na razpolago tudi pogoji tehnične in finančne narave.

Težave pri novem gozdarskem zakonu

Belgrad, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Mnogo pozornosti vzbuja razprava v komisiji za izdelavo novega gozdnega zakona. Snov je zelo obsežna. Vprašanje enolnega zakona za silno težavno. Mnogi zagovarjajo misel, da naj bi komisija zaenkrat sprejela okvirni zakon, ker so gozdni sistemi v naši državi tako različni, da jih zaenkrat ni mogoče spraviti pod streho v obliki skupnega zakona. Srbija ima neomejene gozdove in je brez katastra, Bosna ima sicer kataster, gozdovi pa so še v državnih rokah in občine svojih gozdov še niso izločile. Hrvatska ima izločene občinske gozdove. Ima pa izdelan poseben način gospodarstva v državnih in občinskih gozdovih. Za Hrvatsko so nadalje značilna gozdna veleposredstva. Slovenija pa je že v razvoju individualnega zasebnega posestva. Gozdovi so že razdeljeni. Že na prvi pogled so vidne težave, kako spraviti vse te sisteme v en zakon, da ne bi posamezne trgovine preveč trpele in da se ne bi napredne pokrajine ponižale na nivo zastalosti.

Važna ministrska konferenca

Belgrad, 22. jan. (Tel. »Slov.«) V zunanjem ministrstvu se je dopoldne vršila konferenca, kateri so prisostvovali ministri dr. Kosta Kumanudi, dr. Zelimir Mažuranič in dr. Stanko Šverljuga. Na konferenci so obravnavali vprašanje, kdaj se sklene z Anglijo novo posojilo. Prav tako je bilo na tej konferenci govora o trgovinskih pogodbah s Španijo in Francijo. Kakor smo zvedeli, se bo trgovinska pogodba s Francijo sklenila v teku tega tedna. Za našo državo bo pogodbo podpisal dr. Zelimir Mažuranič. Finančni minister dr. Šverljuga je po tej konferenci obiskal angleškega poslanika Kennarda.

Zastopniki našega gospodarstva v audienci

Belgrad, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Nj. V. kralj je sprejel v audienco zastopnike našega gospodarstva: guvernerja Narodne banke Ignjata Bajlonija, predsednika industrijske zbornice Radošloviča, predsednika obrtne zbornice Stojanoviča. Vsi zastopniki so Nj. V. kralju poročali o tem, kako naj bi se izvedel delovni program vlade za obnovo našega gospodarstva.

Novi občinski zakon

Belgrad, 22. jan. (Tel. »Slov.«) V notranjem ministristvu se je sestavila posebna komisija, ki bo izdelala občinski zakon. Kakor znano, se je načrt izdelal že pod dr. Koroščevim ministrom. Čuje se, da bodo za belgrajsko, zagrebško in ljubljansko občino veljale posebne določbe in da bosta imeli ta mesta upravo, obstoječo iz predsednika, podpredsednika in 60 svetovalcev. Vsi ti bodo postavljeni z ukazom. Vse uprave v drugih občinah bo imenoval veliki župan. Nadalje se pregleduje zakon o imenih in zakon o splošni upravi.

Sprememba invalidskega zakona

Belgrad, 22. jan. (Tel. »Slov.«) V socialno-političnem ministristvu se je sestavila nova komisija, ki naj pregleda invalidski zakon. Čujemo, da namerava novi minister reducirati 30 in 40 odstotne invalide, zvišati pa pokojnine ženam v vojni padlih vojakov.

Lovci in lovski zakon

Zagreb, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Osrednja uprava lovskih društev je pozvala vsa lovška društva na skupno sejo v Belgradu, na kateri se bo obravnaval načrt lovskega zakona. Lovske organizacije, ki se bodo jutri sestale v Belgradu, se bodo obrnile na gozdarsko ministristvo in zaprosile za audienco na dvoru. V glavnem gre za vprašanje zakupnega sistema našega lova. Iz Slovenije so navzoči Erhatici, Lavrenčič in Plemeš. Sejo je sklical bivši predsednik finančnega odbora Stojadinovič.

Zahteve inženirjev in tehnikov

Belgrad, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Osrednje inženersko in arhitektsko društvo je predložilo gradbenemu ministru predlog, v katerem našteva sklepe, ki so jih sklenili jugoslovanski inženirji in arhitekti. Ti sklepi se nanašajo na javna dela in organizacijo prometnega ministristva. Inženirji in arhitekti zahtevajo gotov sistem ter da se ustanovi tehnični svet, v katerem bi bili odlični strokovnjaki in ki bi imeli glavno nalogo, da izdelajo celoten program naših javnih del za gotovo dobo, vsaj za deset let naprej.

Gozdarska afera

Belgrad, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Komisija gozdarskega ministristva za pregled dolgoročnih pogodb bo, kakor smo zvedeli, delala naprej še najmanj šest mesecev. Komisija mora pregledati posle za dobo desetlet in ogromen material, ker je ministristvo sklenilo okrog 60 dolgoročnih pogodb in gre za množino lesa, ki se je iz naših gozdov izvozil, v letni višini dva in pol milijona kub. metrov.

Zagrebske vesti

Zagreb, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Zvečer se je vršila v Glasbenem zavodu akademija na korist sirotam pokojnega Vilharja in njemu v čast. Na koncertu je govoril hrvatski glasbenik dr. Božidar Široli. Sodelovalo je hrvatsko pevsko društvo »Kolo«.

»Narodni val« zapljen. Zaradi izjave dr. Mačka Julesa Sauerweina in članka Lloyda Georgesa je bil »Narodni val« zapljen.

Razpust pokrajinskih organizacij hrvatskih strank. Danes so bile razpuščene pokrajinske organizacije hrvatskih strank, in sicer HPS, HSS in HFSS.

Belgrajske vesti

Nj. Vel. kralj je podpisal zakon o javnih delih in pomoči pasivnim krajem.

Muslimanski verski poglavar Čavšević je izdelal načrt zakona o muslimanski zajednici in ga predložil ministru za vere.

V ministristvu za vere se je oglašil vseučiliški profesor dr. Milenković in se z ministrom razgovarjal o problemu, kako izenačiti katoliški in pravoslavni koledar. Dosedaj je bilo že več načrtov. Novi minister je hotel zaslišati znanega belgrajskega strokovnjaka.

V Belgrad je dospel škof mostarski Mišić.

Iz časopisov

Spoštev v en narod bodočnosti. Zagrebške »Novosti« pišejo: Odločnost Nj. Vel. kralja, da izvede svojo zgodovinsko nalogo do konca, je izven vsake sumnje. Ta misija je ista ko misija vse sedanje hrvatske, srbske in slovenske generacije: ohraniti celoto naše državne zajednice in ustvariti v njej pogoje za normalno, postopno, naravno in neboleče zlivanje in spojevanje hrvatskega, srbskega in slovenskega naroda sedanosti in današnje višine v en narod bodočnosti višje vrste. Sedanja generacija pa po svojih politično parlamentarnih predstavljih ni bila kos tej nalogi. Ona ni znala ustvariti pogoje za naravno zlivanje, temveč je s svojo nesposobnostjo ustvarjala in večala antagonizem med Hrvati, Srbi in Slovenci.

Dunajska vremenska napoved: Na gorah jasno, v dolinah megla, temperatura se ne bo dosti izpremenila.

Pred krizo vlade v Avstriji?

Senzacionalno glasovanje - O zakonskem pravu sprejet predlog opozicije

Dunaj, 22. jan. (Tel. »Slov.«) V avstrijskem narodnem svetu je prišlo danes do senzacionalnega glasovanja o predlogu socialnih demokratov za reformo zakonskega (bračnega) prava, kar pomeni toliko, kakor prelom koalicijske po Velenemelu. — V odsotnosti dr. Seipla, ki se še ni vrnil iz Münchna od predavanja, je bil predlog socialnih demokratov, s katerim se vlada pozivlja, da se čimprej zenači avstrijsko zakonsko pravo z nemškim, sprejet s 80 glasovi socialnih demokratov in Velenemec proti 76 glasovom krščanskih socialistov in Landbunda. Voditelj Landbunda prof. dr. Schnabel je izjavil, da se njegova stranka sicer razlikuje od krščanskih socialistov v kulturnem pogledu, da pa odklanja kot

konservativna stranka, da bi se krščanski konfesiji vsililo zakonsko pravo, kakršnega neče. Tudi nalaga koalicijsko razmerje, da sedaj ne zahteva takih reform, katere bi bile za največjo koalicijsko stranko nesprejemljive. Velenemci so že od govora dr. Seipla v Salzburgu o katoliškem vseučilišču naglašali svoje drugačno kulturno stališče. Ali se bo radi tega gasovanja razvila kak ministrska kriza — Velenemci imajo namreč v vladi trgovinskega in pravosodnega ministra — je še zelo dvomljivo, ker bi krščanski socialisti po prelomu z Velenemci mogli vladati samo s socialnimi demokrati, za kar pa sedaj še niso podani predpogoji.

Zahteve češke ljudske stranke

Praga, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Češka ljudska stranka je imela zborovanje zastopnikov iz vse države. Sklenili so, da kot druga najmočnejša stranka koalicijske, ki ima dati namestnika za obolelega ministrskega predsednika Švehlo, odločno protiviti se češkim agrarcem, ki zahtevajo, da naj Šramek odstopi kot namestnik ministrskega predsednika in napravi prostor agrarcu. Msgr. Šramek sam je v svojem političnem referatu na zborovanju izjavil, da ne bi

bil proti temu, da se odreče svoji funkciji, če bi to želel sam oboledi ministrski predsednik Švehla. Ker Švehla tega ni storil, se ne more pokoriti diktatu češke agrarne stranke, posebno ker obstoji izrecni sklep koalicijske, da dobi najmočnejša stranka ministrskega predsednika, druga najmočnejša pa namestnika. S tem sklepom češke ljudske stranke postane politična situacija zelo komplicirana, ker je ena glavnih zahtev agrarcev, da naj Šramek odstopi.

Za vzhodni Locarno

Moskva, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Litvinov je stavil poljskemu poslaniku v Moskvi Pateku v razgovoru o zadnji noti takoj podrobne predloge o formalnih vprašanjih in proceduri podpisa predlaganega ruskega predloga. Najprej naj bi Poljska in sovjetska unija po pooblaščenih v Moskvi podpisali predlagani protokol, na kar bi Rusija povabila baltijske države, Poljska pa Romunijo k pristopu. Protokol bi stopil v veljavo med Poljsko in Rusijo, ko se izmenjajo ratifikacijske listine, med ostalimi državami pa, čim bi uradno notificirale svoj pristop. Litvinov je naglašal, da je ta oblika tudi v Kellogovi pogodbi sami predvidene procedure primerna in da razen tega najhitreje jamči za uspeh. Patek je te predloge vzel za enkrat na znanje in prosil v Varšavi za nadaljnje informacije.

Varšava, 22. jan. (Tel. »Slov.«) V zunanjem odboru sejmaja je izjavil poslanec demokratske stranke malih kmetov Graginski, da bi se moral po Litvinovu predlagati in po Poljski načelno sprejeti protokol popolniti s pogodbo o razsodišču in prijateljstvu, da bo mir v vzhodni Evropi zagotovljen trajno. Ker

je ruska politika prosta imperijalizma in Poljska ne vrši kritike o obstoju sovjetskega sistema v notranjosti Rusije, mora taka poravnava biti mogoča.

Poslanec narodne desničarske opozicije prof. Stranski je trdil, da hoče nemški zunanji minister dr. Stresemann preprečiti zopetno izvolitev Poljske v Svet Društva narodov. Če je Zaleski sedaj pozdravil, da je dr. Stresemann sprožil manjšinsko vprašanje, je to storil zelo lahkomisljeno. Nemški zunanji minister gotovo neče splošne ureditve evropskega manjšinskega problema, temveč samo to, da bi se Društvo narodov bavilo z manjšinskim vprašanjem v onih državah, ki so podpisale posebne pogodbe o varstvu manjšin. Stranski je dalje izjavil, da je Kellogova pogodba postala brez vrednosti radi številnih pridržkov posameznih signatarnih sil, tako da se more za varovati mir z Rusijo samo s pogodbo o nenapadanju, ne pa s posebnimi protokoli.

Kovno, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Litvanski državni predsednik Metona je danes izvršil ratifikacijo Kellogove pogodbe. Namesto državnega predsednika je podpisal listino Woldemaras.

Aman Ulah preklical svoj odstop

Moskva, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Iz afganistanske trdnjave Herat blizu ruske meje je došla brezlična vest, da je Aman Ulah v vsej obliki preklical svoj odstop s prestola. To utemeljuje s tem, da je odstopil samo na korist svojega brata in da svoj sklep preklicuje potem, ko je bil njegov brat pregnan. Kralj Aman Ulah se zaenkrat opira na svoje lastno pleme, pri katerem se nahaja v Kandaharju, in se pripravlja na novo ofenzivo, za katero zbira na ozemlju med Kandaharjem in Gazijem čete.

London, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Po vesteh »Daily Telegrapha« je v Kabulu mir. Vendar pa se vrši v Afganistanu gibanje, da se strmo glavi Habib Ulah in da se pripravi povratek Aman Ulah. Iz Pešavarja je odšla v torek v obmejne kraje posebno odposlanstvo, da ugo-

tovi, ali se bodo tamošnji rodovi združili v svrhu strmogavljenja Habib Ulah. Odposlanstvo bo predlagalo, da se takoj postavi vojska. Ni pa povsem verjetno, ali se bodo tamošnji rodovi zedinili.

London, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Po angleških vesteh iz Alahabada, je začel Aman Ulah širiti oklice na narod in sploh vrši intenzivno propagando. Čuje se, da se med prebivalstvom vedno bolj širi sovražno razpoloženje nasproti Habib Ulahu. Posebno ostro so se izjavili proti njemu zastopniki plemena Sinvari. V vodilnih indijskih krogih prevladuje mnenje, da bo Aman Ulah s svojim oklicem na narod imel srečo. Divje vesti o umoru Habib Ulah se ne potrjujejo in so tudi neverjetne, ker bi povzročile sicer takojšnje lude boje.

Izboljšanje avstr. trg. bilance

Dunaj, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Avstrijsko trgovinsko ministristvo objavlja podatke trgovinske bilance za 1. 1928. Izvoz je znašal 1. 1928 3250.8 milij. šilingov, 1. 1927 pa 3190.7 milij. šilingov. Uvoz pa je znašal 2019.3 milij. proti 2099.1 milij. v 1. 1927. Deficit znaša torej zopet več kot 1 milijardo, vendar pa manj kot lani.

Požar v Carigradu

Carigrad, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Orški mestni del Tatavla v Carigradu gori že od nedelje večera dalje. Škoda je nepregledna. Radi hudega severnega vetra se ogenj hitro širi in so gasilna dela zelo otežkočena. Pogoreli zelo tripro radi velikega snega in hudega mraza.

Posrečilo se je danes dopoldne pogasiti požar v grškem okraju Carigrada. Pogorelo je nad 500 hiš, ki so bile večini lesene. Grški čevljar, v katerega delavnici je nastal požar, zaradi tega, ker je preveč kuril peč, je bil aretiran.

Pobožna želja Madjarov

Budimpešta, 21. januarja. (Tel. »Slov.«) Bivši poslanec Desider Polonyi bo na običnem zboru občinskih svetnikov v Budimpešti predlagal, da se madjarska vlada naprosi, da bi prenehala s svojo dosedanjo počasno politiko, ki bi cilje revizije odločneje pospeševala. Predvsem naj se odstranijo oni diplomati, ki niso sposobni za vršitev revizijske propagande.

Sovjeti, Anglija in Afganistan

Moskva, sredi januarja.

Boji v Afganistanu zanimajo ves svet, ker so svetovno političnega pomena, daleč preko ozkega okvira, v katerem se vršijo. To splošno domnevano ozadje in zveza pa je premalo pojasnjena in je ni lahko opazovati. Mnogo govori sicer za to, da so zadnji dogodki v Afganistanu samo faza v boju med Rusijo in Anglijo za prvenstvo, vloga držav pa je zelo tajinstvena. Sovjetska vlada se boji, da bi vstaja proti Aman Ulahu posegla tudi v Turkestan, kjer je razpoloženje za to zelo ugodno radi razlastitev, katere je izvršila sovjetska vlada jeseni in v svrhu ustanovitve državnih velepodjetij. V Moskvi tudi vedo, kako nevarno bi bilo za Indijo sosedstvo močne narodne države, ko se sedaj v Indiji bojujejo hudi boji za osvobodjenje izpod angleškega jarma. Zato Rusija na vse načine podpira Amani Ulah. Za Anglijo pa ima Afganistan pomen vmesne države med Indijo in Rusijo. Tretja internacionala pa hoče postaviti tam svoje prestraže in se ne straši niti sodelovanja s kraljem. V svojih kombinacijah grede komunisti še mnogo dalje. Z mrzlično naglico so v zadnjih letih zgradili več strateško važnih prog v Turkmenistanu in Uzbekistanu, ter navzlic svojim zadržkom, da hočejo mir, zgradili v srednjeazijskem vojaškem okraju celo vrsto utrd. Letošnjo jesen, še pred dogodki v Afganistanu je vojni minister Vorosilov prepotoval to ozemlje, dočim se je evropsko časopisje dalo speljati po spretnem manevru in poročalo senzacionalne vesti o tem, da je odstopil. Pomisliti je, kaj se pravi, da so kljub velikemu pomanjkanju kapitala v Sovjetski Rusiji vendar še na razpolago sredstva za zgradbo sledečih prog, ki bi kvečjemu v bodočnosti bile gospodarsko rentabilne: Semipalatinsk—Frunse (1450 km), Aulje-Ala-Frunse (251 vrst), Samsonov—Termes (202 vrsti), Džusamb—Termes (210 vrst) in še nekatere druge. Pogled na zemljepisno karto pokaže, da vodo vse te železnice v Afganistan.

Termes leži čisto ob afganistanski meji, od drugih prog pa se cepijo zveze v to smer. Progo Semipalatinsk—Frunse se gradi obenem od severa in od juga ter je že gotova od Sergiopolja. Sovjetska vlada pa s tem še ni zadovoljna, temveč namerava graditi veliko transkaspisko železnico od Aleksandrova v Čardžui (1950 km), za kar skuša zainteresirati celo inozemske koncesionarje. Oficialno se pri vseh teh zgradbah govori o tem, da se hočejo ti daljnji kraji odpreti svetu, ter se posebej naglašajo možnost, da bi se v Uzbekistanu pridile velike plantaže za bombaževitje.

Dasi o teh bodočih namenih ni dvomiti, izdaja vendar hitrica, s katero se grade te proge, tajne načrte sovjetske vlade. K temu je pomisliti še, da sta bili pred kratkim poslani dve skupini političnih komisarjev armade v srednjeazijski vojaški okraj in da imajo izredna pooblastila za primer, če bi nastali zapletaji. Javna tajnost je, da Rusija preskrbuje afganistanske vladne čete z municijo in da se poslužujejo celo ruskih letalcev in vojaških tehnikov. Tako se položaj v Srednji Aziji poostruje vedno bolj in grozi, povzročiti odkrit konflikt med Sovjetsko Rusijo in Anglijo.

Poljska odlikovanja

Belgrad, 22. januarja. (Tel. »Slov.«) Z redom »Polonia restituta I.« je bil odlikovan naš zunanji minister dr. Voja Marinković in njegov bivši zastopnik dr. Ilija Šumenković. Z redom »Polonia restituta II.« pa je bil odlikovan dr. Aleksander Bodi, svetnik zunanjega ministristva in bivši odpravnik poslov našega poslaništva v Varšavi.

Italija se oborožuje

Milan, 22. januarja. (Tel. »Slov.«) »Corriere dela Sera« javlja, da je ladjedelnica v Tarentu izgovorila za italijansko mornarico tri nove moderne podmornice.

Drobne vesti

Angleški kralj bo kmalu zdrav. Iz poročila zdravnikov o kraljevi bolezni je razvidno, da bo kralj kmalu ozdravel.

Milan, 22. jan. (Tel. »Slov.«) V raznih krajih Umbrije so čutili potresne sunke, ki pa k sreči niso napravili nobene škode.

Novi pretendent na ruski prestol. Za naslednika umrlemu velikemu knezu Nikolaju Nikolajeviču je najvišji monarhistični svet izvolil 28 letnega princa Nikito, sina umrlega kneza. Prince Nikita se sedaj nahaja v Zedinjenih državah. On je pisarniški uradnik in je še samec.

Atene, 22. jan. (Tel. »Slov.«) Bolgarska je prosila grško vlado, da pristane na imenovanje sedanjega političnega ravnatelja v zunanjem ministristvu Ivanova za bolgarskega poslanika v Atenah.

Atene, 22. januarja. (Tel. »Slov.«) Listi poročajo, da ima Bertheletovo potovanje spomladi samo namen, da obišče arheološka važna mesta. Sedaj pa niti še ni gotovo, ali bo Berthelet res prišel na Grško.

Češkoslovaško zunanje ministristvo in socialno ministristvo pripravljata, kakor pišejo »Narodni listi«, dogovore s sosednimi državami o omiljenju češkoslovaškega zakona o varstvu delovnega trga. Pogajanja z Nemčijo in Avstrijo teko ugodno.